

Література:

1. Васянович Г. П. Психологія і педагогіка: лекції. Вибрані твори: в 5-ти т. Т. 4. Львів; 2010. 512 с.
2. Огієнко О.І. Інноваційні педагогічні технології: посібник. Київ; 2015. 314 с.
3. Прокопенко І.Ф., Євдокимов В.І. Педагогічні технології: підручник. Харків; 2005. 224 с.

ПЛАНЕТАРНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ЧИННИК РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Хоменко А.В.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
allakhomenko@gmail.com*

В умовах глобалізації та зростаючих екологічних, соціальних і економічних викликів, з якими стикається людство, Концепція сталого розвитку набуває все більшого значення. Цілі сталого розвитку, прийняті ООН, окреслюють ключові напрямки для забезпечення збалансованого та гармонійного майбутнього планети. У цьому контексті планетарне виховання студентської молоді стає важливим інструментом формування свідомості та компетенцій, необхідних для реалізації цих цілей.

Студентська молодь є рушійною силою майбутніх змін у суспільстві. Саме ця соціальна група має потенціал стати лідерами, новаторами та відповідальними громадянами, здатними впроваджувати принципи сталого розвитку в різних сферах життя. Планетарне виховання, яке фокусується на формуванні глобального світогляду, екологічної свідомості та соціальної відповідальності, може суттєво вплинути на здатність студентської молоді ефективно вирішувати глобальні проблеми та сприяти сталому розвитку країн і регіонів.

Інтеграція планетарного виховання в систему вищої освіти відповідає сучасним тенденціям інтернаціоналізації освіти: необхідності підготовки фахівців, здатних працювати в мультикультурному середовищі та вирішувати комплексні глобальні завдання. Це особливо актуально в контексті зростаючої мобільності студентів та глобалізації ринку праці. Таким чином, дослідження впливу планетарного виховання на реалізацію цілей сталого розвитку може надати цінні інсайти для вдосконалення освітніх програм та підвищення їх відповідності глобальним викликам сучасності.

Аналіз наукових праць вітчизняних і зарубіжних учених показує, що ця проблема досліджувалася за такими основними напрямками: концепція сталого розвитку та її основні аспекти реалізації в умовах глобалізації та інтеграції (Л. Браун, Г. Брундтланд, О. Висоцька, Г. Дейлі, М. Згуровський, О. Лукаш, Л. Масол, Д. Медоуз, В. Підліснюк, Н. Рідей, Д. Сакс, Н. Стерн та ін.); планетарне виховання молоді в контексті розвитку глобальної освіти (Н. Адлер, В. Андрущенко, Л. Горбунова, У. Кемпф, С. Клепко, В. Кремень, Г. Пайк, Д. Селбі, К. Торрес, Р. Ханві та ін.); взаємодетермінованість екологічної освіти та виховання студентської молоді (А. Вальс, М. Костицька, М. Кроу, Р. Лув, Д. Орт, О. Пометун, Н. Пустовіт, Д. Сіммонс, М. Томасшоу, В. Шевчук та ін.).

Значна кількість досліджень свідчить про важливість і значущість проблеми, проте питання інтеграції планетарного виховання студентської молоді в освітній процес вищої школи як чинника реалізації цілей Концепції сталого розвитку залишається дискусійним.

Планетарне виховання студентської молоді визначається у педагогічній науці як цілеспрямований педагогічний процес формування у студентів глобальної свідомості, планетарного світогляду та відповідальності за майбутнє людства і планети в цілому [3]. Цей процес спрямований на розвиток у молоді розуміння взаємозалежності всіх елементів глобальної системи, здатності мислити критично, готовності до активної

участі у вирішенні глобальних проблем сучасності. При цьому ключовим принципом планетарного виховання є принцип глобальності, сутність якого полягає у формуванні у студентської молоді цілісного сприйняття світу та розуміння взаємозв'язків між локальними та глобальними процесами в розвитку цивілізації.

В основу планетарного виховання студентської молоді покладено принципи екологічності, культурного розмаїття, соціальної справедливості, активної громадянської позиції, інноваційності та креативності. Принцип екологічності акцентує увагу на важливості збереження навколишнього середовища та сталого розвитку. Принцип культурного різноманіття спрямований на виховання поваги студентів до різних культур та традицій, розвиток міжкультурної компетентності. Принцип соціальної справедливості передбачає формування в молоді розуміння глобальних нерівностей та прагнення до їх подолання. Принцип активної громадянської позиції заохочує студентів до участі у вирішенні локальних та глобальних проблем. Нарешті, принцип інноваційності та креативності спонукає молодь до пошуку нестандартних рішень глобальних викликів, використовуючи міждисциплінарний підхід та сучасні технології.

Студентська молодь виступає ключовим агентом соціальних змін та інновацій у формуванні майбутнього суспільства. Ця демографічна група характеризується високим рівнем інтелектуального потенціалу, креативності та адаптивності до швидкозмінних умов сучасного світу. Перебуваючи на етапі активного особистісного та професійного становлення, студенти є носіями прогресивних ідей та цінностей, які вони здатні інтегрувати в соціальну структуру, сприяючи трансформації суспільних інститутів. Їх роль особливо значуща у контексті глобалізації та цифровізації, де вони виступають піонерами у освоєнні та впровадженні нових технологій та інноваційних підходів до вирішення соціальних, економічних та екологічних проблем [2; 3; 5].

Більше того, студентська молодь є потужним каталізатором формування громадянського суспільства та демократичних процесів. Через активну участь у громадських рухах, волонтерських ініціативах та політичному житті, вони сприяють розвитку соціальної відповідальності та громадянської свідомості. Здатність до критичного мислення та аналізу суспільних явищ дозволяє їм виявляти недоліки існуючої системи та пропонувати альтернативні моделі суспільного устрою. Таким чином, студентська молодь не лише є об'єктом соціалізації, але й активним суб'єктом соціальних перетворень, що відіграє визначальну роль у формуванні ціннісних орієнтирів та стратегічних напрямків розвитку майбутнього суспільства.

У 2015 році Організація Об'єднаних Націй ухвалила Концепцію сталого розвитку як глобальну стратегію розвитку людства до 2030 року. Ця програма спрямована на вирішення соціально-економічних та екологічних викликів, а також на збереження та відновлення природних ресурсів для забезпечення життєдіяльності прийдешніх генерацій [1].

Для досягнення сталого розвитку в Україні необхідно забезпечити такі ключові умови: економічне зростання на основі модифікованої ринкової системи; екологічну стійкість, що базується на теорії біотичної регуляції довкілля; тісну міжнародну співпрацю для реалізації цілей сталого розвитку; стабільний соціальний розвиток, заснований на принципах справедливості; формування екологічної свідомості суспільства через систему освіти та засоби масової інформації.

Модель сталого розвитку ґрунтується на наступних принципах: пріоритет людини та її права на здорове і продуктивне життя в гармонії з природою; інтеграція охорони довкілля у процес розвитку; збалансування потреб розвитку та збереження навколишнього середовища; врахування інтересів як нинішнього, так і майбутніх поколінь; скорочення нерівності між країнами та подолання бідності; перегляд нежиттєздатних моделей виробництва та споживання.

Потрібно зазначити, що планетарне виховання активно розвиває у студентів почуття глобальної відповідальності та емпатії, що є фундаментальними для реалізації цілей сталого розвитку. Воно спонукає молодь до активної участі у вирішенні глобальних проблем, розвиваючи навички лідерства та співпраці, необхідні для впровадження принципів сталого розвитку на локальному та глобальному рівнях. Через практико-орієнтоване навчання та залучення до реальних проєктів, планетарне виховання надає студентам можливість безпосередньо застосовувати принципи сталого розвитку, трансформуючи теоретичні знання у практичні дії. Таким чином, планетарне виховання не лише сприяє розумінню концепцій сталого розвитку, але й формує покоління активних агентів змін, здатних впроваджувати ці принципи у різних сферах суспільного життя.

Важливим в контексті нашого дослідження є питання використання методичного інструментарію планетарного виховання студентів в процесі професійної підготовки у вищій школі. Аналіз наукових джерел [4; 5; 6] показує, що він характеризується різноманітністю та інноваційністю, спрямованими на формування глобального світогляду та розвиток компетенцій, необхідних для вирішення планетарних викликів.

Ключовими технологіями планетарного виховання виступають: по-перше, проблемно-орієнтоване міжособистісне спілкування та високоморальна екологічна діяльність, що передбачає аналіз та вирішення реальних глобальних проблем; по-друге, міжкультурний діалог, що сприяє розвитку міжкультурної компетентності та емпатії; по-третє, експериментальне навчання, яке включає участь у міжнародних проєктах та стажуваннях.

При цьому важливим інструментом є використання цифрових технологій, зокрема віртуальної та доповненої реальності, для моделювання глобальних сценаріїв і процесів [5].

Наприклад, метод «кейс-стаді» дозволяє студентам аналізувати конкретні ситуації глобального масштабу, розвиваючи навички критичного мислення та прийняття рішень. Студенти можуть досліджувати кейс про вплив пластикового забруднення морських екосистем, розробляючи стратегії зменшення використання пластику та впровадження альтернативних матеріалів. Інший кейс може фокусуватися на проблемі зміни клімату в конкретному регіоні, де студенти аналізують економічні, соціальні та екологічні наслідки та пропонують інноваційні рішення для адаптації та пом'якшення впливу. Кейс-стаді може також розглядати глобальні епідемії, де студенти вивчають міжнародну співпрацю у сфері охорони здоров'я та розробляють стратегії реагування на майбутні пандемії. Аналіз кейсу про нерівність у доступі до освіти в різних країнах може спонукати студентів до розробки інноваційних освітніх програм з використанням цифрових технологій. Ці приклади демонструють, як кейс-стаді дозволяє студентам застосовувати теоретичні знання до реальних глобальних проблем, розвиваючи критичне мислення та навички вирішення комплексних завдань.

Серед інших ефективних інструментів планетарного виховання варто відзначити організацію міжнародних студентських конференцій та форумів, які сприяють обміну ідеями та формуванню глобальних мереж співпраці. Важливу роль відіграють також методи партисипативного навчання, такі як рольові ігри та симуляції глобальних процесів, які дозволяють студентам «прожити» різні сценарії планетарного розвитку. Використання медіаосвіти та критичного аналізу інформації допомагає формувати медіаграмотність та здатність орієнтуватися у глобальному інформаційному просторі [5]. Нарешті, важливим інструментом є залучення студентів до реальних проєктів сталого розвитку та соціального підприємництва, що дозволяє їм практично застосовувати отримані знання та навички для вирішення глобальних проблем на локальному рівні.

Таким чином, планетарне виховання студентської молоді відіграє вирішальну роль у реалізації цілей концепції сталого розвитку, виступаючи каталізатором

формування глобально-свідомого та відповідального покоління. Через інтеграцію принципів сталого розвитку в освітній процес, планетарне виховання формує у студентів не лише теоретичні знання, але й практичні навички та ціннісні орієнтації, спрямовані на досягнення балансу між економічним зростанням, соціальною справедливістю та екологічною стійкістю. Активізуючи потенціал молоді як агентів змін, планетарне виховання сприяє впровадженню інноваційних рішень та трансформації суспільних практик у відповідності до парадигми сталого розвитку, тим самим прискорюючи досягнення глобальних цілей та забезпечуючи стійке майбутнє для наступних поколінь.

Література:

1. Внукова Н., Соцька Г. Трансформація освіти для досягнення цілей сталого розвитку-2030: нова педагогічна парадигма. *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. 2023. Вип. 1. №7. С. 7-21.
2. Герасименко Л., Лебединська Г. Проблема формування глобального екологічного мислення. *Improving the Life Quality: View of Scientists*. 2019. С. 26-33.
3. Зеленов Є. А. Духовні основи планетарного виховання студентської молоді. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2016. Вип. 6. С. 63-69.
4. Лузік Е., Дибкова Л., Кокарева А. Інноваційні стратегії освітнього процесу: світовий досвід. *Вісник Національного авіаційного університету*. Серія: Педагогіка. Психологія Київ: НАУ, 2019. Вип. 14 (1). С. 64-71.
5. Ненно І. М. Цифрові суспільні блага як основа досягнення цілей сталого розвитку держави. *Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління*. 2021. Т. 20. № 2 (48). С. 116-127.
6. Подлесний С. В. Актуальність використання STEM-STEAM-STREAM-технологій в сфері інженерно-технічної освіти для сталого розвитку економіки України. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2019. № 2. С. 123-131.

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЛІКАРСЬКО-ПРОФІЛАКТИЧНИЙ СУПРОВІД У СПОРТИВНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ» НА ФАКУЛЬТЕТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА СПОРТУ

Шапаренко І.Є.

*Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка
inna.schaparenko@gmail.com*

Навчальний процес у вищій школі відповідно до положень кредитно-трансферної системи має бути спрямований на підготовку компетентнісного фахівця, який уміє креативно, ініціативно мислити, самостійно поповнювати свої знання й застосовувати їх у професійній діяльності. Якісна підготовка здобувачів залежить від багатьох факторів, де особливої уваги заслуговує організація самостійної роботи студентів, яка посідає важливе місце в їх професійній підготовці.

Це і визначило мету дослідження – розкрити методичні основи організації самостійної роботи з дисципліни «Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності» на факультеті фізичного виховання та спорту.

Самостійна робота студентів – це пізнавальна організаційно та методично направлена діяльність, що здійснюється без безпосередньої допомоги викладача. Вона спрямована на досягнення конкретного результату – засвоєння та закріплення теоретичних знань, формування вмінь та навичок самоорганізації, самоконтролю й самооцінки, що дає можливість усвідомити себе в діяльності, особисто визначити рівень оволодіння знаннями і вміннями, відмітити недоліки та ліквідувати їх [2].

Згідно робочої програми навчальної дисципліни «Лікарсько-профілактичний супровід у спортивній діяльності» на цей вид діяльності відведено 2/3 (72 години)